

Contribuția primului atașat militar român în SUA, maior Livius Teiușanu, la războiul de întregire

(The contribution of the first Romanian military attaché in the USA, mayor Livius Teiușanu, at the reunification war)

Alexandru OȘCA

Abstract: *This short study aims to bring to the attention of the public the life and destiny of a fascinating personality of the Romanian diplomacy at the beginning of the 20th century, the military diplomat Livius Teiușanu. During the Great War, Teiușanu, as a military attaché, contributed to the sensitization of American public opinion to the cause of the Romanians. In the complicated context of the end of the war and peace negotiations from Paris, the acceptance by the Great Powers of the Romanian national ideals of unity and reunification was not easily achieved. Besides the great actors of history, such as I.I.C. Brătianu or Queen Maria, there were the Romanian diplomats who, through their effort, often unknown to the public opinion, helped to achieve the ideal of unity.*

Keywords: *Livius Teiușanu, Great War, military diplomat, I.I.C. Brătianu, Queen Maria.*

Angajarea României în Primul Război Mondial, după doi ani de la declanșarea acestuia, a fost o decizie dificilă și riscantă, pentru că Armata nu dispunea încă de logistica necesară unui război, de instrucția complexă a efectivelor și comandamentelor și nici de împrejurări geostrategice favorabile. Totuși, Armata a răspuns imperativelor timpului și idealului suprem al patrioților români¹.

Campania anului 1916 s-a soldat cu pierderi uriașe – umane, materiale

și de imagine – pentru România: peste o jumătate de milion de români au fost uciși în lupte, răniți sau dați dispăruți², în timp ce Oltenia, Muntenia și Dobrogea au căzut în mâna inamicului. Era nevoie de eforturi uriașe pentru a reclădi încrederea în forțele proprii, precum și simpatia și susținerea aliaților pentru drepturile pentru care ostașii români se jertfeau pe front. Aceste eforturi s-au făcut de către personalități ale culturii românești, oameni politici și ofițeri care au

servit cauza Unirii luptând pe front sau din posturi diplomatice, în principalele capitale aliatae. Un loc special îl ocupă marii comandanți din armată, ofițeri sau ostași obișnuiți, mulți intrați în serviciul statului român venind din Ardeal sau din Banat. Amintesc, în context, câteva personalități legendare: generalii Prezan, Averescu, Eremia Grigorescu, Culcer, Traian Moșoiu, Gh. Cristescu, Arthur Văitoianu, Iacob Zadic, Ernest Broșteanu, David Praporgescu. Alți ofițeri de rang mai mic au activat, la rândul lor, pe frontul diplomației militare³ sau în misiuni speciale⁴. Deși fără o pregătire specială și îndelungată în domeniu, ei au promovat și apărut cu succes interesele României în diplomație, în plin război sau în primii ani după terminarea acestuia. Cei cu abilități remarcabile au făcut mai târziu o carieră diplomatică strălucită ca atașați militari (Paul Teodorescu, Vasile Stoica, Titus Gârbea) sau ca trimiși speciali pe lângă legațiile României din diferite capitale europene ori din comisiile Ligii Națiunilor, ca experți. Nume precum Radu Rosetti sau Toma Dumitrescu sunt binecunoscute.

Intrarea SUA în război de partea Antantei (aprilie 1917) a însemnat un câștig imens pentru aliați, cu atât mai mult cu cât, la timpul respectiv, Puterile Centrale erau departe de a fi învinse. Era, însă, evident că, odată încheiat războiul prin contribuția decisivă a SUA, Administrația de la Washington va impune regulile păcii.

În acest context, câștigarea simpatiei americanilor pentru cauza românilor era vitală, atât timp cât se

cunoaște că deciziile guvernamentale în SUA sunt influențate de atitudinea opiniei publice. Din păcate, sprijinul emigrației românești în America nu putea fi destul de consistent, mai ales din cauza lipsei mijloacelor financiare care să poată fi utilizate pentru o propagandă ofensivă. Înfrângerea armatei române în campania anului 1916 a creat în SUA o opinie nefavorabilă, articolele din ziarele americane fiind chiar dușmănoase față de țara noastră. Acest lucru se explică și prin propaganda organizată de cercurile austriece și ungare din America pe timpul neutralității⁵. Încercarea celor trei patrioți trimiși în misiune de propagandă în SUA, de a forma o Legiune militară din tineri americani de origine română care să lupte pe frontul românesc, s-a dovedit o iluzie⁶.

De aceea, factorii decidenți români au hotărât să trimită la Washington oameni avizați, cu pricepere și charismă, pentru a informa opinia publică americană despre drepturile și dorințele îndreptățite ale românilor și a crea un val de simpatie și sprijin pentru ele. Misiunea lor era extrem de dificilă, cu atât mai mult cu cât, până atunci, lobby-ul românesc în America era ca și inexistent, în timp ce austriezii, ungurii, polonezii, cehii, sârbii și chiar bulgarii își promovau cu multă pricepere, nestingheriți, interesele.

Urgența unui astfel de demers era de necontestat; de aceea Guvernul român a decis să înființeze o Legație diplomatică oficială la Washington, cu atât mai mult cu cât se știa că SUA,

odată intrate în război, pregăteau și pacea de după conflagrație. De altfel, chiar în momentul intrării în război, la Înalțul Comandament american s-a constituit o Comisie specială de studiu pentru implementarea păcii.

Oricum, România era ultima dintre țările balcanice care avea să trimită o reprezentanță diplomatică în SUA. Din păcate, resursele materiale limitate au împiedicat Guvernul să constituie imediat o Misiune diplomatică, astfel că decretul regal destinat acestui scop a fost emis pe 7 octombrie 1917⁷, iar scrisorile de acreditare au fost prezentate președintelui Wilson abia pe 15 ianuarie 1918.

Misiunea era formată din dr. Constantin Angelescu (care asigura și finanțarea Misiunii), N.H. Lahovari, secretar de legăție, Al. Rubin, pe post de atașat cu probleme speciale, și un erou de război, invalid, maiorul Livius Teiușanu, ca atașat militar. Echipa a plecat la New York la 20 decembrie 1917, din Bordeaux, pe transatlanticul *L'Espagne*, înarmată cu documente, broșuri și cărți, zeci de role cu peste 4.000 de metri de peliculă cinematografică, ca să le înfățișeze americanilor realitățile românești, luptele, sacrificiile armatei române în război. A ajuns la destinație cu o săptămână înainte de Discursul Președintelui privind Starea Națiunii, în care erau expuse cele 14 puncte care aveau să fie luate în considerare la stabilirea păcii în anul următor. Atenția oficialilor români era atrasă de punctul 10, în care se spunea: „Popoarelor din Austro-Ungaria, al căror loc între națiuni dorim să-l pregătim și să-l

asigurăm, trebuie să li se dea cea mai liberă posibilitate de dezvoltare independentă”.

Din păcate, evoluțiile de pe Frontul de Răsărit (prin pacea semnată de Centrali cu Rusia bolșevică) au impus schimbări și în politica românească, așa încât Regele Ferdinand a fost nevoit să apeleze la un om politic filogerman (Alexandru Marghiloman) pentru formarea unui nou Guvern, pregătit să semneze pacea separată cu Puterile Centrale. În aceste condiții, doctorul Constantin Angelescu a fost rechemat de la post, pe 16 aprilie 1918. Noul prim-ministru decis „încetarea tuturor misiunilor de propagandă în străinătate și altele”. Preventiv, Regele Ferdinand semnase deja decretele de rechemare din posturi pentru mai mulți diplomați. Decretul de încetare a misiunii speciale a lui Constantin Angelescu pe lângă Guvernul Statelor Unite ale Americii a fost emis pe 7 aprilie 1918 (nr. 685). În locul lui a rămas la Washington însărcinatul cu afaceri străine, N.H. Lahovari. În 1922, după patru ani de absență, România a trimis un nou ministru plenipotențiar la Washington. La post a rămas și maiorul Livius Teiușanu, atașat militar, care, în mai multe rânduri, a fost rechemat în țară și retrimis la post, după mai multe luni de întreruperi.

Cine a fost și ce a făcut Livius Teiușanu? În Arhivele Militare există un volum important de documente create de mai multe instituții. Fac o remarcă specială pentru fondul creat de Casa de Pensii Militare, din care putem recompune întreaga carieră

militară a lui Livius Teiușanu, ca ofițer activ și în rezervă. Teiușanu s-a născut la 1 septembrie 1888, în Drăgănești-Olt, în familia unui preot ortodox. A decis să urmeze cariera militară și s-a pregătit în scoli militare din țară și din Germania, unde a învățat 3 ani, la Școala de Ofițeri de Infanterie. Aprecierile și calificativele au fost extrem de laudative cu privire la toate însușirile personalității sale: formare profesională, cunoștințe generale, caracter, spirit camaraderesc și nivel de cultură.

A participat la campania din Bulgaria (1913) ca șef al unei secții de mitraliere. Măsura valorii și patriotismului său le-a dat pe câmpul de luptă, când, în campania cumplită din 1916, a fost rănit grav, conducând batalionul în locul comandantului acestuia, toți ofițerii unității fiind uciși în luptă. Rănit la rândul său și în stare de incoștientă, locotenentul Teiușanu a fost evacuat de soldații săi și supus urgent unei intervenții chirurgicale. Pentru a fi salvat, i s-a amputat o mână de la umăr. În situația sa, unii s-au resemnat și și-au acceptat soarta și condiția, onorantă, dar tristă, de invalid. Comisia de clasare l-a declarat inapt pentru serviciul militar la pace și război, dar Teiușanu, avansat între timp la gradul de căpitan și de maior, a cerut să meargă înapoi pe front și să lupte alături de camarazii rămași în viață. Evident, nu i s-a permis, dar a fost acceptat în rândul cadrelor active. Din această poziție, a contribuit la ridicarea moralului trupei, susținând, din regiment în regiment, conferințe însuflețite despre

datoria de ostaș, dar și lecții de tactică și de cunoaștere a materialului militar modern. În februarie 1917, Ecaterina Teodoroiu a fost prezentată elevilor Școlii Militare de Infanterie Iași de către Liviu Teiușanu, care o numea, într-un raport către principele Nicolae, „Jeanna D’Arc a noastră”⁸.

Iată câteva aprecieri din foaia sa calificativă, de la Școala Militară de Iași (1917): „A luat parte la campanie cu Regimentul 18 Gorj, în calitate de comandant de companie mitraliere, unde a luptat până la rănirea sa în defileul de la Jiu și pasul Merișor. În ziua de 20 septembrie, a luat parte la luptele de la Oberec, unde ofițerul a avut o misiune specială, de a ține în loc inamicul la retragerea detașamentului col. Trășculescu. La 29 octombrie, în luptele de la muntele Gernicelu, la drumul Neamțului, a luat comanda a două companii care fugeau în debandadă și a ținut pe loc pe inamic, care încerca să întoarcă flancul stâng al poziției. Aici a fost rănit de un glonț dum-dum și a fost evacuat la Craiova, unde i s-a amputat brațul, apoi a fost evacuat la Iași. Deși nevindecat, totuși a cerut să fie mutat la Școala Militară, lucru ce i s-a aprobat. Venit la Școală, s-a afirmat ca un prea bun ofițer. Aptitudinea sa fizică foarte plăcută, sănătos și mult rezistent, foarte energic, ținută curată. Ofițer capabil, a predat cursurile de tactică și armament cu multă competență. Aptitudinea sa militară este corectă, precum și educația sa militară completă. Își îndeplinește serviciul cu multă conștiință și pricepere, puțin cam pedant, dar își va

reveni cu timpul... Este ofițer cu foarte mult suflet pentru Țară, deși cu brațul amputat și reformat, totuși ofițerul se sacrifică din a lui voință pentru a forma acest tineret, însuflețindu-le dragostea de neam și țară. A fost decorat cu Steaua României, cu spade, pentru bravura sa din campanie”⁹⁹.

În septembrie 1917, șeful Marelui Cartier General, generalul Constantin Prezan, l-a convocat urgent la Înaltul Comandament pentru a-i încredința misiunea de a activa la Legația României din Washington, în calitate de atașat militar. Teiușanu a crezut că se încearcă protejarea lui din cauza infirmității. El a acceptat numai după ce i s-a explicat că încredințarea acelei misiuni nu avea legătură cu situația sa fizică; dimpotrivă, era cea mai potrivită persoană pentru postul respectiv.

În aprilie 1917, fusese trimis în SUA căpitanul Vasile Stoica, un patriot desăvârșit și un erudit, transilvănean trecut în armata română, care, împreună cu părintele Moța și părintele Lucaciu, avea misiunea să sensibilizeze opinia publică americană față de drepturile românilor.

Din poziția de atașat militar, Livius Teiușanu a contribuit la sensibilizarea opiniei publice americane pentru cauza românilor, folosind, adeseori, resursele de credibilitate și materiale ale familiei. El a intermediat trimiterea în țară de bunuri și medicamente necesare populației civile în nevoie și ostașilor răniți, 60 de locomotive, mai multe tone de făină și alte alimente. A intervenit direct în sprijinirea misiunii maiorului Victor Cădere, care a repatriat voluntarii și prizonierii români

din Siberia și, aflat la Paris, de unde urma să plece din nou la post (octombrie 1919), a contribuit la repatrierea prizonierilor români din lagărele germane, întrucât cunoștea limba germană (conform propriilor declarații, ar fi ajutat la repatrierea a 60.000 de compatrioți).

Sunt numeroase faptele și dovezile activității lui Livius Teiușanu în sprijinul intereselor statului român. Cele mai multe informații le regăsim în Fondul Secretariatului General al Ministerului Apărării (Adjutantură), la Secția Atașați Militari din Marele Stat Major sau în Fondul Secției Pensii Militare a Ministerului Apărării Naționale. Recent, interesul pentru personalitatea lui Livius Teiușanu se observă și la nivelul concetățenilor săi din satul Viișoara sau din Drăgănești Olt, unde și-a petrecut o parte din viață.

Misiunea lui a început efectiv în ianuarie 1918, dar pregătirea pentru aceasta a început în octombrie 1917. Cum șeful Misiunii, dr. Angelescu, a fost rechemat de la post în aprilie 1918 (lui Teiușanu i s-a prelungit misiunea până în august, apoi a fost rechemat în țară; ulterior, postul rămânând descoperit, a fost solicitat din nou să plece în America), prestigiul său de erou invalid de război i-a asigurat același statut, mai ales după ce s-a căsătorit cu Adele S. Humphrey, o americană bogată, prietenă cu fiica Președintelui Wilson.

Cum schimbările politice din țară erau destul de frecvente, ofițerul român a fost schimbat și repus în funcție de câteva ori la rând. Acest

lucru nu l-a împiedicat să-și îndeplinească misiunea, deși asupra activității sale planează câteva suspiciuni alimentate poate tocmai de aceste repetate chemări în țară. Soția lui s-a dovedit o excelentă ambasadoare a cauzei românilor și, în special, o foarte bună prietenă a orfanilor români¹⁰. Prin numeroasele asociații și fundații inițiate de ea, s-au strâns sume de bani, materiale și bunuri alimentare destinate românilor. Livius Teiușanu a avut relații foarte strânse cu Misiunea Crucii Roșii Americane, care a contribuit la depășirea situației dramatice și îmbunătățirea stării de sănătate a populației și armatei române pe teritoriul rămas neocupat de Puterile Centrale, în timpul războiului și, ulterior, după terminarea acestuia.

Înzestrat cu un talent oratoric deosebit, purtând aura de erou, Livius Teiușanu a fost primit în cercurile cele mai influente și mai selecte ale societății americane, în mediile de presă și în diaspora română, nu totdeauna unită, dar conștientă că, pentru binele celor de acasă, trebuie să se mobilizeze.

Atașatul român a fost în legătură strânsă cu cercurile din jurul secretarului de stat pentru apărare, cu șeful Statului Major General și cu oficialități de rang înalt din Administrația americană, prin intermediul cărora se putea interveni la președintele Wilson. În același timp, maiorul Teiușanu menținea contacte foarte strânse cu ambasadorii și atașatii militari ai Italiei, Greciei, Serbiei, Cehoslovaciei și, în mod deosebit, cu Jusserand, ambasadorul

Franței, despre care afirma că „a făcut mari servicii în chestiunea drepturilor noastre, cerând cu insistență să fim considerați aliați care au dreptul la răsplata sacrificiilor făcute pentru aceeași nobilă cauză”. Bun prieten cu atașatul militar bolivian, a reușit să capaciteze atenția presei din America Latină, care a publicat o serie de articole de interes despre România. Sunt de remarcat conferințele periodice pe care maiorul Teiușanu era invitat să le susțină în cluburile din elita americană sau în fața cercetașilor americani. Pentru activitatea lui, maiorul Teiușanu a fost decorat cu ordine și medalii americane și era primit cu simpatie în cele mai înalte cercuri militare. Una dintre aceste medalii i-a fost conferită în cadru festiv, la 17 iulie 1919, chiar de către secretarul de stat al Apărării, Newton Baker, la sediul atașatului militar român, în prezența a 10 generali și ofițeri americani¹¹.

Diaspora i-a fost de mare folos diplomatului român, mai ales în contextul frecventelor chemări și rechemări de la post. Era, cumva, la concurență cu celălalt ofițer român aflat în misiune semioficială în America, Vasile Stoica, cel care, ardelean fiind, era văzut cu mai multă încredere de diasporă și care avea mai multă libertate de acțiune, nefiind constrâns de statutul de diplomat. De altfel, cei doi nu s-au sprijinit totdeauna în misiunea lor. Vasile Stoica a primit misiunea de a ajuta la repatrierea prizonierilor români din Extremul Orient rus. Pentru asta, el a fost ajutat de diplomații români rămași

la post, inclusiv de Livius Teiușanu. Într-un raport, Vasile Stoica menționa că a strâns resurse financiare pentru această misiune prin Liga Națională Română din America și prin Biroul de Informații Politice la Washington, care a funcționat până în toamna anului 1919: „Era greu. Eram singur, domnul Lahovary, însărcinatul nostru de afaceri, mă ajuta din toate puterile, dar dânsul era ocupat și cu treburile legației. De la maiorul Teiușanu, atașatul nostru militar, de care după a mea părere nu este nici o nevoie în Statele Unite, nu se poate aștepta nici un sprijin în chestiuni politice”¹².

Contrar acestei aprecieri, în Raportul înaintat de Livius Teiușanu către Marele Stat Major român, nr. 1527, din 18 februarie 1920, se spune: „Am onoarea a vă raporta că, pe 11 februarie 1920, a sosit în New York Comisiunea pentru repatrierea voluntarilor și prizonierilor români din Siberia, compusă din maiorul Victor Cădereși sublocotenentul Alevra Raul. La cererea ce maiorul Cădere mi-a făcut, am intervenit la atașatii militari francez, englez, japonez și cehoslovac care mi-au promis a facilita atât ajungerea misiunii la Wladivostok, cât și repatrierea prizonierilor. Numita misiune va pleca, probabil, din San Francisco între 24 și 27 februarie 1920 pe vaporul Prezident Grant, însărcinat cu transportarea prizonierilor cehoslovaci. Scrisori de recomandățiune din partea Ministerului de Război către domnul general Graves, comandantul Forțelor Americane în Siberia, precum și din partea diferiților atașatii militari din Washington către reprezentanții

lor în Orient au fost înmânate maiorului Cădere pentru facilitarea misiunii sale”¹³.

În fine, maiorul Livius Teiușanu a contribuit direct și eficient la reprezentarea în condiții optime a României la Conferința de Pace de la Paris. Cu ocazia deselor chemări de la post, el s-a oprit la Paris, unde a avut întâlniri frecvente cu generalul Coandă și cu experții din comisia militară de sprijin, precum și cu colonelul Radu Rosetti, atașat la Londra, unde s-a deplasat special pentru a se informa despre problemele Basarabiei (însoțit de ministrul pentru Basarabia, Daniel Ciugureanu).

În jurnalele atașatului militar pe care le trimitea în țară, semnala atitudinea binevoitoare sau, după caz, reticența unor oficiali americani față de cauza românească. În casa șefului Departamentului Apărării a aflat, de la un înalt oficial, că poporul american simpatizează cu cauza românească, dar președintele Wilson a rămas cu sentimente de rezervă după contactele de la Paris cu impetuosul prim-ministru I.I.C. Brătianu. La fel, Teiușanu a pus în gardă autoritățile române că SUA nu privesc cu ochi buni rezolvarea problemei Basarabiei în favoarea României, atâta timp cât diaspora rusească (de sorginte aristocrată) era foarte influentă în America. Prin soția sa, a cunoscut-o pe principesa Cantacuzene, nepoata generalului Grant și soție a unui principe rus, de la care a aflat că aristocrații ruși încă sperau ca bolșevicii să fie alungați și Rusia să redevină putere țaristă. Utilă a fost și

informarea în legătură cu proiectata vizită în SUA a Reginei Maria, despre care Teiușanu sugera că ar trebui amânată, atâta timp cât președintele Wilson, bolnav, n-ar fi putut s-o primească cu tot fastul la Casa Albă.

Din păcate, recunoștința pentru patriotismul și jertfa maiorului Livius Teiușanu nu au fost pe măsura sacrificiului și faptelor sale: după 1920, ofițerul a fost retras de la post fără explicații.

A revenit în țară, unde s-a confruntat cu nevoi și lipsuri de tot felul. Familia lui (soția americană și copilul) a părăsit România în 1923 (soția a murit în 1925 de o boală de plămâni pe care probabil a contractat-o la Sinaia), iar „eroul de la Jiu” a fost internat de mai multe ori în stabilimente psihiatrice (9 ani!), ca pedeapsă pentru atitudinea sa critică la adresa lui Carol al II-lea.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost solicitat (sau s-a oferit!) să sprijine efortul de război, a fost chemat în Bucovina, la Cernăuți, unde a repus în funcțiune o fabrică de spirt și a primit 300 de hectare de teren cultivabil. Totodată, Antonescu i-a dat gradul militar în retragere de general de divizie, corespunzător celui primit de colegii lui de promoție. Așa se explică următoarea perioadă de calvar pe care a suportat-o Livius Teiușanu, când noul regim l-a considerat dușman al poporului.

După 23 august 1944, a „făcut cunoștință” cu sistemul penitenciar comunist, unde a fost reținut ani de zile fără să fie judecat, pe motiv că a fost chiabur și mare proprietar (din

banii soției își construisese o vilă la Sinaia, cu 14 camere, pe care i-au rechiziționat-o autoritățile locale). După îndelungi tracasări, fără pensie sau alte venituri, maiorul Teiușanu (trecut în rezervă în 1921 cu gradul de locotenent-colonel), primul atașat militar al României în SUA, cu merite excepționale în Războiul de Întregire a Neamului și în recunoașterea internațională a drepturilor românilor, a sfârșit în mizerie, dispreț și dezinteres. A murit la 5 februarie 1963, sub un stejar secular, în timp ce se deplasa de la Drăgănești Olt spre București.

Acesta a fost Livius Teiușanu, care se remarcase în bătăliile armatei române din campania anului 1916, atașat militar în cea mai importantă capitală a lumii. Asemenea altor eroi, spre finalul vieții, Teiușanu, în loc să culeagă și să se bucure de roadele recunoștinței, a murit disprețuit de două regimuri represive succesive.

Concetățenii săi i-au făcut, după 55 de ani de la moarte, o comemorare în semn de cinstit și prețuire, pe care societatea de astăzi înțelege să i-o acorde. Sub stejarul secular unde și-a găsit sfârșitul, reprezentanți ai Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră și ai Asociației Cultul Eroilor „Regina Maria” au evocat personalitatea unică a eroului nedreptățit: „Comemorăm astăzi, după 55 de ani, unul dintre cei mai mari eroi naționali, generalul Livius Teiușanu, invalid de război, primul atașat militar român la Washington, care a murit în sărăcie, la 5 februarie 1963, ca un câine, pe marginea drumului¹⁴.

Note

- ¹ Valeriu Florin Dobrinescu, Mircea Chelaru, „Unirea tuturor românilor în arhiva lui Leland Harrison”, în Gheorghe Buzatu și Horia Dumitrescu (coord.), *România și Primul Război Mondial*, Editura EMPRO, Focșani, 1997, pp. 411-435.
- ² Bibliografia acestui subiect este bogată. Recomand o lucrare de referință: Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, București. O lucrare recentă, cu valoare evocativă și științifică pe aceeași temă: Ion Giurcă, Marian Moșneagu, Sorin Liviu Damean, Valeriu Avram, *Armata română în războiul de întregire. Campaniile din anii 1916 și 1917*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2018.
- ³ http://smg.mapn.ro/SIA/13_Armata_unitatea_nationala.pdf, Alexandru Oșca, „Doi ofițeri români pe pământ american”. Vezi și Vasilica Manea, Nineta Nicolae, „Pledoarie pentru cauza României în America. Vasile Stoica”.
- ⁴ Despre misiunea lui Vasile Stoica se știu deja multe lucruri. Amintesc și misiunea de la Vladivostok a lui Victor Cădere și a sublocotenentului Alevra, care s-au achingat de o sarcină grea, în condiții de risc maxim pentru salvarea și aducerea în țară a foștilor prizonieri români ardeleni din Extremul Orient rus.
- ⁵ Alexandru Oșca, „Doi ofițeri români pe pământ american în sprijinul Marii Uniri”, în *Armata română și Unitatea națională*, pdf., amnr.defense.ro.
- ⁶ Inițial, autoritățile române au decis să trimită o Misiune civilă (părintele Moța, Vasile Lucaciu și Vasile Stoica).
- ⁷ Decretul 1107/1917.
- ⁸ Pe baza acestui raport, în martie 1917, Ecaterina Teodoroiu primește ordinul „Virtutea cercetășească în aur de război”, iar pentru faptele de arme de pe front i se acordă „Virtutea militară de război clasa a II-a”. Ecaterina activa în cadrul cohorței de cercetași „Domnul Tudor”, aflată sub coordonarea lui Liviu Teiușanu, ajutând la îngrijirea răniților.
- ⁹ AMR, Fond Direcția Personal, *Memoriu original Livius Teiușanu*.
- ¹⁰ Alexandru Oșca, „Doi ofițeri români pe pământ american în sprijinul Marii Uniri”, în *Armata română și Unitatea națională*, pdf., amnr.defense.ro.
- ¹¹ http://smg.mapn.ro/SIA/13_Armata_unitatea_nationala.pdf, Alexandru Oșca, Doi ofițeri români pe pământ american.
- ¹² AMR, fond 5475, dosar 247, f. 1447.
- ¹³ AMR, fond 5475, dosar 289, ff. 131-136.
- ¹⁴ www.findagrave.com/cgi-bin/fg. Soția sa, Anna Adele Humphrey Teiușanu, a murit în 1925. Fiica sa, Cavada Humphrey Teiușanu Kilty, a trăit departe de el până în 2007.

Bibliografie**Lucrări cu caracter general și special**

DOBRINESCU, Valeriu Florin; Chelaru, Mircea, „Unirea tuturor românilor în arhiva lui Leland Harrison”, în Gheorghe Buzatu și Horia Dumitrescu (coord.), *România și Primul Război Mondial*, Editura EMPRO, Focșani, 1997, pp. 411-435.

KIRIȚESCU Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.

GIURCĂ, Ion; MOȘNEAGU, Marian; DAMEAN, Sorin Liviu; Avram, Valeriu, *Armata română în războiul de întregire. Campaniile din anii 1916 și 1917*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2018.

Resurse online

MITRAN, Alina, [https://adevarul.ro/locale/slatina/povestea-film-primului-atasat-militar-romaniei-washington-a-](https://adevarul.ro/locale/slatina/povestea-film-primului-atasat-militar-romaniei-washington-a-murit-caine-marginea-drumului-1_5a92ac08df52022f75f47eb0/index.html)

[murit-caine-marginea-drumului-1_5a92ac08df52022f75f47eb0/index.html](https://adevarul.ro/locale/slatina/povestea-film-primului-atasat-militar-romaniei-washington-a-murit-caine-marginea-drumului-1_5a92ac08df52022f75f47eb0/index.html).

OȘCA, Alexandru, *Doi ofițeri români pe pământ american*, http://smg.mapn.ro/SIA/13_Armata_unitatea_nationala.pdf.

OȘCA, Alexandru, „Doi ofițeri români pe pământ american în sprijinul Marii Uniri”, în *Armata română și Unitatea națională*, pdf.amnr.defense.ro.

***, https://adevarul.ro/cultura/istorie/100de-ani-inaugurarea-primei-misiuni-diplomatice-oficiale-romanesti----instatele-unite-americii-1_5a5c7c14df52022f75858b23/index.html.

Arhive

AMR, Fond Direcția Personal, *Memoriul original Livius Teiușanu*.

AMR, Fond 5475, dosar 247, f. 1447; dosar 289, ff. 131-136.